

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter o 3. uri popoldne za deželno. Ako padena dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemali ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nanskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petitvrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Užitnina v deželnem zboru.

V.

V svojem prvem govoru in protigovoru je jahal tudi dr. Tuma kljuse o režijskih stroških. Naglašal je opetovano, da nikdo ne ve, koliko bi znašali ti stroški, in dokler ni to dognano, ni mogoče uvesti užitnine v deželno upravo.

Na to mu je odgovoril peročevalec Berbuč (doslovno po stenogramu) tako le:

„Dr. Tuma je zafrkujoč trdil, da ne vemo, koliko bi znašali režijski stroški za užitninski urad. Rekel je tudi, da celo deželni računar ne ve tega povedati. On pa to ve, kajti na shodu v Vrtojbi in v svojem poročilu je povedal, da bi ti stroški znašali 60.000 K. Interesantno je izvedeti, kako je dr. Tuma ta račun sestavil. On pravi, da je moja matematika „moderna“, iz tega računa sodite pa Vi, kaka je njegova.

Na Kranjskem — pravi dr. Tuma — so znašali režijski stroški povprek 80.000 K. Z ozirom na to, da gre za centralni urad največ stroškov in z ozirom na naše razmere v deželi, bi znašali ti stroški pri nas 60.000 K. Da bi to dokazal, se mu ne zdi potrebno. A poslušajte, kake so te naše razmere!

Kar se tiče centralnega urada, je jasno, da čim večji so dohodki, tem več osebja je treba in tem večji so tudi režijski stroški.

Kar se pa naših in kranjskih razmer tiče, stoji stvar tako: Vzemite v roko katerokoli geografijo novejša dobe, tam dobite, da je na Kranjskem 500.000 prebivalcev, pri nas 225.000, torej približno polovica. Na Kranjskem pride na vsak km^2 50 prebivalcev, pri nas 75. Kranjska meri 100 km^2 , Goriška 30 km^2 .

Ako bi se dr. Tuma oziral na število prebivalcev, bi morali znašati stroški pri nas polovico kranjskih. Ako bi se oziral na to, kako je sejano ljudstvo po deželi, bi moral reči, da bi znašali le $\frac{2}{3}$, ako bi se ozirali na raztezaj, le $\frac{3}{10}$. Namesto tega sklepa tako: Ker je na Kranjskem prebivalstvo večje, so režijski stroški manjši; ker je pri nas prebivalstvo bolj gosto, bolj skupaj, zato morajo biti režijski stroški večji.

Tako sklepa dr. Tuma. In s tem naj bodemo zadovoljni, k temu naj molčimo. Prosim, naj dr. Tuma pove, kaka je pa ta matematika“.

LISTEK.

Polabski godec.

Spisal E. Ziehen.
(Dalje.)

„Komu pa?“ vpraša namrščeni muzikant. Kolarju Bornejku“, reče oni. „Res da je že postaren vdovec; ali še vedno je krepak kot marsikak mladenič pet in dvajsetih let. Prav premožen mož je; ima lepo hišo in dobro posestvo. In pa še z rokodelstvom si zasluži vsako leto lepe denarce. Tudi on je med svati in še ucoj pride pogledat k nam!“

„Kaj, kolarja Bornejka naj bi vzela vaša hči?“ vpraša Dobelic začuden. — Zdelo se mu je, da ni bil prav slišal.

„Da, da, tako je: Ivana Krištofa Bornejka iz vaše vasi“, ponovi Ribenov mirno.

„Jaz vam pa povem, da ne bo moke iz tega kruha — kakor se zovem: Henrik Dobelic!“ reče muzikant prav zmagoslavno in veselega obraza.

Zdaj pa sta jela stara prositi; kajti poznala sta buren značaj muzikantov.

VI.

A. Gabršček je pisal v „Soči“ z dne 1. junija t. l. št. 64. koncem članka „Sleparji našega ljudstva“ tako le:

„Upam tudi, da deželni odbor sam tudi stori svojo dolžnost nasproti takim brezvestnim hujskarijam klerikalnega člankarja, ki utegne sedeti celo na poslanskem stolu! Deželni odbor gotovo ne potrebuje moje obrambe, kajti branil se bode lahko sam v javni seji deželnega zbora. Tam naj da tudi prof. Berbuč priložnost, da strese iz učenega rokava oni svoj znameniti referat, kateri do sedaj tako skrbno skriva, naj mu da priložnost v javni seji, ko bode javnosti in zbornici odgovoren za svoje besede, da bo to pereče vprašanje dovoljno pojasnjeno tudi z najmerodajnejšega mesta! Vsa javnost ima pravico, da zahteva od deželnega odbora takih pojasnil, kajti ni malenkost to, ako kdo javno in tako bombastično očita deželni upravi, da je lahkomišelnost zapravila le v 10 letih — 1.306.240 K.“

No, deželni odbor je storil svojo dolžnost, ustregel je zahtevi A. Gabrščka, dal je prof. Berbuč-u priložnost, da je stresel iz učenega rokava svoj znameniti referat, dal je (proti volji dr. Tume) priložnost v javni seji, da se je to pereče vprašanje dovoljno pojasnilo iz najmerodajnejšega mesta!

In prof. Berbuč ni le v javni seji, temuč celo v svojem referatu, kateri smo doslovno objavili, vzdrževal trditev, da bi bila morala dobiti naša dežela z ozirom na naš konsum in našo naklado od žganjin na leto 195.000 K, dočim ji bode dajala država za prihodnjih 10 let oziroma 9 let le okroglih letnih 62.000 K. Torej dobi dežela na leto 130.000 K manj nego bi ji šlo z ozirom na konsum in naklado. V desetih letih znaša torej izguba, katero bo dežela trpela, istinito 1.300.000 K.

Proti tej trditvi se ni oglasil v deželnem zboru, kjer je bila v razpravi, noben poslanec, niti na levini niti na desni. Vsa javnost, katera je imela pravico zahtevati v tej zadevi pojasnil, mora biti prepričana, da je ta Berbučeva trditev neovrščena, da je utemeljena.

Po tem Gabrščkovem bombastičnem pretenju bi vsakdo pričakoval, da bode vsa narodno-napredna stranka v dežel-

„Ljubi Dobelic, nikar se ne šalite brez potrebe!“ zavrnila je mati ter ga prišla za roko. „Obljubila sva Elizo prav za trdno kolarju“.

„In vendar ne bo nič s to poroko, če bi jo bila obljubila tudi tisočkrat!“ reče oni odločno. — „Ali pa vé vaša hči, da ste jo obljubili kolarju?“ vpraša za nekaj časa.

„Ne, Eliza še ne vé tega“, odvrne žena. — V tem je pohajal stari klarinetist prav razburjeno po sobi. Mahoma pa se vstavi ter vzklikne: „Za Boga, Dobelic, nikar me ne onesrečite!“ Videlo se mu je potrebno, da mu odkrije vse razmere ter ga tako odvrne od njegove nakane. „Dolžan sem kolarju mnogo, mnogo denarja — in če se poroka razdere, vrže me iz hiše. Saj ga poznate: če se razsrdi, tedaj naj se vsakdo varuje njegove besnosti in potuhnjenosti!“

„Dobelic, bodite pametni!“ prosila je tudi mati lepe družice. „Kolar nam dene kar hišo na kant“.

„Jaz sem vam porok, da vam niti lasu ne skrivi, pa da mu tudi pred

nem zboru energično zahtevala pojasnil o tej točki, posebno pa deželni odbornik dr. Tuma. Toda celo ta je molčal o tem kakor grob, dasi je bil inace jako gostobeseden. Škoda! kajti slišal bi bil on in vsa javnost, da ima prof. Berbuč za to svojo trditev ne le posrednih, temveč tudi neposrednih dokazov od najkompetentnejšega mesta v državi, namreč od onega sekcijskega načelnika v finančnem ministerstvu, kateri je vodil kontrolo konsuma za opojne žgane tekočine v vseh avstrijskih kronovinah.

Sicer pa se dr. Tuma nikakor ne ujema z A. Gabrščkom v tem, da bi se to pereče vprašanje dovoljno pojasnilo z najmerodajnejšega mesta, t. j. v deželnem zboru. Ne le, da je hotel to zaprečiti z znanim iz trte izvitim svojim predlogom, naj se referent finančnega odseka stavi pred častno jury-o, temveč je naravnost prosil deželnega glavarja, naj nikakor ne dopusti, da bi prišlo to vprašanje do javne razprave. Da je temu tako, razvidi se iz njegovega govora v javni seji, kateri se glasi po stenografskem zapisniku doslovno tako le:

„Jaz obžalujem, g. deželni glavar, da je ta stvar prišla pred to visoko zbornico, in tendenca mojega predloga je bila, odstraniti (sic!) ta predlog iz deželnega zbora. Vivate, da sem se do Vas obrnil v tej zadevi. Rekel sem, da so razmere take, da nočem zanašati te stvari v deželni zbor in naj se prepusti odseku. Moja tendenca je bila, da to odločno stvar spravim proč iz deželnega zbora. Ako čitam naše časopise, vidim, kako gnjusen boj se vede od obeh strani, in raditega sem bil zato, da se odstrani ta zadeva iz te visoke zbornice, ker stvar nema tudi dejanskega pomena za deželni odbor, ker isti niti ne bode vedel kaj storiti s temi predlogi“ itd.

Evo Vam, to gospodo v njihovi polni nagoti! Od jedne strani preti in zahteva, da se zadeva javno razpravlja in

nosom zaprete vrata“, reče mladi muzikant bliščecih očij in zmagoslavnega obraza. „Le ena beseda — pa mi pade k nogam ta ošabnež!“

Ribenov je odkimaval neverno z glavo. Če je bil Dobelic vesel, tedaj ni gledal na par besedij, in obetal je večih več, nego je mogel izpolniti“.

„Dobelic! Dobelic! Kaj pa morete bogatemu kolarju? Jedva dva med sto sta mu kos“, vzklikne starček.

„Prav dobro vem ceniti vašo prijaznost in dobro voljo, da mi hočete pomagati: Ali ta reč se ne da izpremeniti; in torej vas prosim še enkrat prav lepo ...“

„Ali jaz vam pa pravim, da se da izpremeniti in tedaj ne kimajte mi z glavo, kakor bi bili spili steklenico žganja!“ prekine ga Dobelic nepotrpljivo. Za nekaj časa pa nadaljuje zamolklim glasom in skrivnostnim obličjem: „Poznam sredstvo, ki ga stori voljnega kot mlado jeguljo. Zagotovim vas, da to ni coprnija — tudi ne bo nobenemu kake škode — posebno pa vam ne“.

kliče na „korajžo“; za kulisami pa ponižno prosi dež. glavarja, naj vsekako zapreči, da ne pride do javne razprave.

Ako bi si naše ljudstvo le to dejanje natanko ogledalo, moralo bi spoznati te frazerje ter se nevoljno od njih obrniti! —

Zamorec se zopet pere.

Dr. Tumo pri vsej njegovi prefriganosti preganja bridka usoda, da mora, kot nezreli politik, nepremišljeno storjene politične pregrehe na neokreten način popravljati in se v potu svojega života truditi, da zatré celo v svojih ožjih pristajših čut pomilovanja zaradi njegove nepremišljenosti, da ne rabimo drugega izraza.

V zadnjem času je že toliko teh pregreh popravljal in dal po družih popravljati, da bi se nam že skoro smilil, to pa radi tega, ker je s popravljanjem zagazil le še globlje v mlakužo.

V zadnji svoji „Soči“ zopet popravlja izrek „jaz nisem nacionalist“, katerega je rabil v deželnem zboru in ki mu je nakopal obsodbo vseh razsodnih Slovencev: da mu je slovenska narodnost deveta briga. Popravlja pa tako, da dela razloček med nacionalizmom in narodnostjo, rekši, da je nacionalist oni, kateri iz ljubezni do svojega naroda sovražijo tuj narod, narodnjak pa da je oni, ki ljubi svoj narod a ne sovražijo tujega. Tuma da ni tak nacionalist, da bi želel goriškemu mestu škodo za to, ker je v italijanskih rokah in da ni proti Kopru za to, ker je italijansko mesto.

O nacionalistu pravi, da le fanatizuje svoje ljudstvo proti tujemu narodu, ne stori pa nič drugega, s čemer bi dvignil blagostanje svojega naroda. Stori vse le, da škoduje nasprotniku, ne gleda pa na to, ali tudi kaj hasni svojemu narodu s tem. Nasprotno pa narodnjak deluje za politični in gospodarski napredek svojega naroda ne gledé na to, ali koristi ali škoduje nasprotniku, — zaključuje pa z željo, „da bi nam Bog dal mnogo takih narodnjakov kakor je dr. Tuma“.

Ta nekoliko po — advokatsko zaviti in skozi okno proti Italijanom prijazno govorjeni „komentar“ dr. Tumovega izreka „jaz nisem nacionalist“ mo-

„Ali se norčujete, ali je res, kar govorite?“ izprašuje Ribenov. Odločni govor Dobeličev je napravil mogočen vtis nanj; in zelo ga je veselilo upanje, da bi mogel uiti rokam ošabnega, brezsrčnega kolarja.

„Božja resnica je — moja častna beseda na to“ odvrne mirno mladi muzikant.

„Kako sredstvo pa poznate, ljubi Dobelic?“ vpraša radovedna žena.

„To je še moja skrivnost“ odvrne Dobelic resno. „Le zaupajte mi brezpogojno; hočem vam dobro. Pustimo za zdaj to vprašanje: ali mi daste Elizo v zakon, ali ne; še le, ko vam Bornejk ne bo mogel več škodovati, bomo govorili kaj več o tem. Ali prisiljenih porok že sploh ne morem trpeti, in že zato se čem poskusiti. Toda ne povejte živi duši kaj o tem, kaj smo govorili; tudi hčeri ne povejte, da ste jo obljubili kolarju — potem bo vse dobro. Tudi ne kažite Bornejku, da mislite drugače; ničesar ne sme slutiti, dokler ne poskusim onega sredstva pri njem“. (Dalje pride).

ramo že komentirati tako, da bode naše ljudstvo — še bolje poučeno o „narodnosti“, odnosno „nacionalizmu“ dr. Tume. Ne glede na ponovne izjave naših „naprednjakov“ v „Soči“, v „Information“ in drugod, da se hočejo zjediniti z Italijani „na skupnem delu“, — kar v slovenskem pomenu besede hoče reči toliko kakor zagrešiti izdajstvo na našem narodu, — hočemo tu odločno povdariti ne le svojo trditve, marveč tudi trditve vsih pravih politikov, da med narodnostjo in nacionalizmom v bistvu ni najmanjšega razločka. Ako pa bi hoteli natančneje stilizovati pojmo o enem kakor o drugem, bi morali le reči, da je narodnost nekaj subjektivnega, vsakemu zavednemu rodoljubu lastnega, nacionalizem pa je nekaj, kar pozna in pojmi le politik. Kdor torej dela politično, mora biti nacionalist, ker mora vse svoje delo postavljati na podlago narodne ideje t. j. na podlago nacionalizma, kar bi moralo zlasti pri narodnih naprednjakih biti prvi pogoj in nekaj samo ob sebi umljivega. Ako pa pri svojem političnem delu pride v navskrižje s politiki druge narodnosti, je to popolnoma naravno in niti ni, da bi moral sovražiti drug narod, ako koristi svojemu.

Ali moramo n. pr. Italijane sovražiti radi tega, ako se stavimo v bran njihovi prepotenci in krivici? Politični boj zahteva pa že sam ob sebi nekaj, kar bi lahko nazivali sovražstvom, zlasti pa, ako je sovražnik one vrste, kakoršna sta nemški in italijanski irredentovec. Kdor se proti takim sovražnikom kaže ljubezen in prijateljstvo, kakoršno je to ponovno obetala Tumova klika, tak pač res ni nacionalist, a tudi ne pravi narodnjak. V tako „prijateljstvo“ pa tudi sovražnik ne veruje in to naj si dr. Tuma dobro zapomni.

Pa še nekaj. Dr. Tuma v svojem zagovoru v „Soči“ pravi, da nacionalist fanatizuje svoje ljudstvo proti drugemu narodu, ker ga sovraži, ne stori pa nič za blagostanje svojega naroda. In res dr. Tuma ne fanatizuje našega ljudstva proti Italijanom in Nemcem — torej s tega pogleda ni nacionalist, ali on pa fanatizuje naše ljudstvo proti našemu ljudstvu in je je že fanatizoval in razdražil tako, da se medsebojno sovraži tako kakor ne more sovražiti drugorodca najhujši Tumov nacionalist.

Pa naj nam dr. Tuma odgovori: kak naslov zasluži oni, ki svoj narod tako razdraži in fanatizuje, kakor je on storil in še dela z goriškimi Slovenci? Pa pravi, da narodnjak (dr. Tuma) ljubi svoj narod in dela v njegovo korist, ne da bi sovražil tujca. Naj nam pove dr. Tuma: ali se pravi narod ljubi, ako se ga medsebojno nadraži do tolikega sovražstva kakor je on nadražil goriške Slovence? K temu naj še dostavi, koliko je on kot „narodnjak“ zares koristil goriškim Slovencem, t. j. kolik je ekvivalent njegovega delovanja v korist naroda, ako se od tega odšteje škoda, katero povzroča z dražbanjem med našim ljudstvom? Ali se ne pojavi koncem tega računa — strašanska ničla?

Kaj je torej dr. Tuma? Nacionalist ali narodnjak? Naše mnenje o njem je in z nami jednečega mnenja mora biti vsakdo, ki tega — moža pozna od prave strani, da dr. Tuma ni ne nacionalist in ne narodnjak, marveč da je nekaj, kar je baš te dni dal o njem razumeti nek slovenski list. Ali naj torej s „Sočo“ vred še želimo, da bi nam Bog dal mnogo takih narodnjakov kakor je dr. Tuma? Nikakor ne! Marveč dolžnost vsacega rodoljuba je, da se jih iznebimo prej ko mogoče.

Dopisi.

Z Goriškega, dne 5. okt. — (Konec). Bog ne daj, da bi duhovnik kdaj kaznoval svojega otroka; pošlji ga po tem v prosto (privatno) šolo. Če izgubi potem vero, kriv bo le duhovnik. Zakaj pa se je drznil ga kaznovati? Ali mu je on dajal kruha! — In še dalje: Duhovniki

nimajo nobenega dela. Nobeden nima nič dela, ima pa 24 ur na dan prostih. Ne čakaj ga torej nikdar, če ga potrebuješ! Saj je samo za te tu; ti imaš pravičo do vsega njegovega časa. Le ne poslušaj kakkega izgovora, češ: da ima drugo nujno opravilo, da že pozneje stori. To so prazne besede; kar zahtevaj: zdaj hočem imeti, sicer te naznam! Naš sluga si!

Tako ali podobno angleški list. — No „liberalci“ in „naprednjaki“ so blizo povsod jednaki — več ali manj. Gotovo pa je, da goriški ne zaostajajo za drugorodnimi v surovosti in brezmejni hudobiji. Morda bi ti še kaj dostavili gorenjim brumnim angležkim željam? — N. pr. da so dolžni naročevati nesramne narkotične liste, kaditi žolč bljujočim burkežem, ki nimajo najprimitivnejših pojmov o poštenju; božati politično-gole Boto-kude in bašbozuke, pa podpirati pristržno udane izdajne tulce, ki se znajo prijetno laskati s tem, da ti obetajo zlate gradove, kateri so v oblakih itd.

Duhovnika plača jih zelo bode v oči; zavidni so. Kaj, ali naj duhovnik še strada, ko je končal — ne kot glasoviti Andreja, pač pa kot kak napredni advokat — i ljudske i srednje — in visoke šole? (Menda vendar ne bo ugovarjal kak naprednjak, da semeniške šole niso visoke. Saj se uči v istih med drugim isto cerkv. pravo, ki se ga mora učiti advokat!) Če odpravite biro, bo to na škodo le kmetu, ki bo moral v davkarijo plačevati v gotovini, mesto v blagu doma. Poleg drugega je služilo in služi naprednjakom v agitacijo, da dr. Gregorčič bo skrbel za povišanje duhovske plače itd.

Taka laž! To povišanje je bilo sklenjeno v glavnem l. 1885, a naš nad vse nesebični dr. A. Gregorčič je bil izvoljen l. 1891 za Dunaj, če Gabrščekov koledar ne laže. In gledé duhovnikov samih: menda če je kdo nesebičen, je ta. Kdo je glavni podpornik pri narodnih in verskih napravah? Ali zlorabiti se tega ne sme. No, pred leti (maj 1890) so hoteli agenti, naj se v cerkvi priporoča „Slavija“. Danes glavni agent pravi, da so se duhovni s škofom vsilili v tempelj ter ga brez prava zasedli.

Pred leti, ko kobariška burja še ni bila pokazala svoje prave naravi, tedaj so mu („burji“) bili duhovniki vzorni narodnjaki; tedaj je dejal n. pr.: „Kdo bi ne delal za narod, ko ima tako požrtovalne podpornike!“ Drugače se ve zdaj, ko ne hodijo več duhovske nakaznice v neko tiskarno narodnega grobo-kopa, ko nočejo podpirati „Sada greha!“

— Naprednjaki z Arijevo boleznijo „grizo“, bi menda lahko šli v zverinjake; zverji bi spoznale „sorto“ ter se jih ne taknile. Kakor obnaprednjaki, tako čvekajo njih agenti. Nekdo je agitiral zadnjič: „Tudi za delaveca je treba kaj storiti!“ A slišati je moral umestno zavrnitev: „Zakaj jih pa ne plačujete, kakor se tiče?“ Pa se ve: dosti, da je kdo „naprednjak“, da drži nesramne liste v hiši, pa je — „zvezda“ v očeh naprednih korifej! Upamo pa, da naše ljudstvo ni še tako zaslepljeno, ni še ukleto, da bi ne spoznal tistih lažljivih „prijateljev“ — opičarjev, ki ga dušijo od same „ljubezni“, v glavnem pa so jim na misli le njih nad vse sebične, samogoltné namére, žep in ošabni jaz.

„Če ne gre po našem, naj vse hudič vzame!“ to je geslo teh hudobnežev, ki so se našli v objemu. Narod, zbudi se iz spanja ter pokaži tem slepilcem, da jih zaničuješ, da pa spoštuješ prave, resnične svoje prijatelje!

Iz baške doline. — Drugo življenje je prišlo v tukajšnje gore. Vse se giblje, vse dela, vse teka za zlatim dobičkom, katerega pričakuje od nove železnice. Največ se dela v Podbrdu. Hrib so že prevrtali do 350 m, postavljajo se poslopja za uradnike in stroje. Vsa dela je prevzel Cecconi. Notri delajo večinoma Italijani, spodej Tirolci, zunaj večinoma domačini, Tolminci. — Tudi Podbrdo napreduje. Napeljan je v bohinjsko Bistrico telefon. Postavljena je velika ba-

raka, ki bode noč in dan žrla. Dozidal je mojster Munič ledenico in ureja prikladne spalnice. G. poštar napravil je lep „salon“, vrh njega spalnice. Tudi druga poslopja so se popravila in nekaj prebarvala. Olepšal je nova in stara poslopja domač pleskar Tomaž Seljak iz Podmelca; kakor se sliši, v popolno zadovoljnost. — Rojaki, poslužujte se domačih, ne kličite tujcev. Ko vse popravljajo, čudno se zdi, da trpijo napredni Podbržani v svojo sramoto pred farovžem grapo, po kateri bi si človek lahko noge polomil, ko bi farovž obiskal. Kaj more pač misliti visoka gospoda od železnice, ki gotovo večkrat obišče tamšnjega župnika? Podbržani, napravite v svojo čast in olepšavo uhod v hišo cele fare!

Bog daj, da bi bohinjska železnica dovela naše ljudstvo do boljšega blagostanja. — O priliki še kaj.

Politični pregled.

Notranja politika.

Državni zbor ima danes zopet svojo sejo. Čas od petka pa do danes je porabila vlada v to, da bi dosegla pri raznih strankah sporazumljenje, da se uvede pri razpravi zadevajoči državni proračun okrajšano postopanje. Kajti vladi je mnogo na tem ležeče, da se državni proračun reši še pred Božičem. Ako je vlada v tem pogledu kaj dosegla, nam ni še znano, to pa vemo, da je Poljake le s tem zamogla pridobiti za to svojo namero, ako je vstrela če ne popolnoma pa vsaj deloma nekaterim njihovim zahtevam. Poljaki so namreč zadnji čas s Koerberjevim ministerstvom jako nezadovoljni in so mu v zadnji klubovi seji celo pretili. Sicer si je pa Koerber tudi pri Madjarih nakopal hudih sovražnikov. Madjari ne zahtevajo nič manje nego da se Koerber odstavi in če se prav lotijo, ni nemogoče, da se jim ta želja tudi izpolni. Saj Madjari navadno dosežejo kar hočejo. Povod tem hudim napadom od madjarske strani je dal dr. Koerber s svojim govorom v prvi seji sedanjega zasedanja, govoreč o nagodbi med Avstrijo in Ogersko. Po našem mnenju in po mnenju vsakega dobrega Avstrijca ni mogel dr. Koerber drugače govoriti, nego je govoril; saj ni rekel nič drugega, nego da bode avstrijska vlada pri sklepanju nagodbe z Ogersko se odločno potegovala za koristi avstrijskega prebivalstva, a Madjarom, ki so skrajno razvajeni, seveda ni to všeč, kajti navajeni so bili, da so dosedanje avstrijske vlade v prvi vrsti se ozirale najprej na ogerske koristi, ter so avstrijske koristi vedno podrejale ogerskim. Dr. Koerberjev odločilni govor, kakoršnega nismo bili dozdej vjeni čuti s tega mesta, pa ni vzbudil začudenja samo pri Ogrih, marveč tudi pri nas in morebiti se ne motijo oni, ki mislijo, da je dr. Koerber že sit vladanja in da je nalašč tako odločno govoril za koristi tostranske polovice države, da dá povod Madjarom, da ga napadajo ter da ga rešijo te težke butare, kar Madjari najlože dosežejo, ker imajo žal tudi na naše notranje politične razmere več upliva nego bi ga smeli imeti.

Iz tega bi torej sledilo, da je dr. Koerber hotel na jako časten način dati slovo svoji karijeri kot ministerski predsednik, kajti znal je, da se je avstrijskemu državniku le potreba postaviti na stališče pravičnosti nasproti Madjarom, pa mu je že omogočen časten odhod s političnega pozorišča.

Krvava volilna borba na Ogerskem.

V „Budapesti Hirlap“ opisuje nek očividec volilne borbe v Pincehely-ju na Ogerskem. Fanatizovana pijana sodruga, piše omenjeni očividec, se je valila po ulicah gori in doli ter napadala vsakogar, ki ni bil od njene stranke. Ustavljali so na cesti volilce, jim trgali obleko z života, jih tepli, ometavali z blatom in kamenjem, ustavljali kočije in jih razbijali na kose ter otepali okoli sebe med ljudmi s palicami in koli ne glede na možke ali ženske. Na ulici je bil strašen krik in jok ter klicanje na pomoč in kdor je prišel v roke druhal, odšel je ali tudi obležal ves krvav. Posebno je ta razjarjena množica napadala žide, katerih so nekaj do mrtvega pobili. Vojaštvo se dolgo ni hotelo vmešavati v stvar, naposled pa je moralo streljati in je pri tem ubilo sedem oseb, med njimi jedno mlado dekle, jedno ženo v blagoslovljenem stanu, in jedno starko. Število ranjenih pa je silno veliko. Naposled je druhal navalila s kamenjem na vojaštvo, katero potem ni več streljalo, dasi je bil častnik knez Lichtenstein ranjen na prsih z debelim kame-

njem. Ljudstvo je tulilo in kričalo: „Doli z judi! Doli s pijavkami! Kri mora teči, da do kolena gazimo po nje!“

Domače in razne novice.

Pomaknjena v VIII. činovni razred sta gg. profesorja na tukajšnjem ženskem učiteljsku gg. Anton Fras in Viktor Bežek.

Za „Šolski Dom“ je došlo upravnistvu „Gorice“ po upravnistvu „Prim. Lista“: Preč. g. V. Mežan 10 K, preč. g. Fil. Abram 5 K.

Denarničar je dobil po poštni hranilnici: G. Štefan Valentinčič, vikar v Gabriji pri Šmarjah, na saldo ustanovnine 40 K; g. Gotard Pavletič, župnik v Mirnu 10 K.

Srčna hvala!

O zaupnem shodu v Ročinju, ki ga je v nedeljo dne 20. t. m. priredilo polit. društvo „Sloga“ v prostorni dvorani g. Martina Gerbec-a, smo prejeli naslednje poročilo: Nekoliko pred napovedano uro so se začeli zbirati na križišču pred pošto povabljeni volilci iz ajske, ročinjske in avške županije. Pod stopnjicami pa, katera drži v dvorano, sta dva moža nadzirala, da ni nikdo vstopil brez vabila, ker se je hotela zaščititi vsaka nezakonitost, katera bi utegnila povod dati poznejši nevesčnosti. Ob 3. urah pop. ko je bil pooblaščenec polit. društva, g. Ernest Klavžar s kakimi 30 povabljenici v dvorani, naznani nekdo, da želi župan kanalski, g. Miha Zega, vstopnice k shodu. Ker ni bilo več tiskanih vabil na razpolago, potegne imenovani društveni zastopnik kos papirja iz žepa, napiše vabilo na ime oglašene gospoda župana in je odda možu. A ta zahteva še dve ali tri vstopnice za gg. Andreja Gabršček-a, lastnika tiskarne v Gorici, dr. Rudolfa Gruntarja in še nekoga. Teh pa g. Klavžar ni hotel dati, češ, da je shod namenjen samo povabljenim volilcem brez ozira na to, ali so pristaši te ali one stranke, da pa ne pusti nikogar v dvorano, kdor ni imenoma povabljen, ker se po zakonu zapupni shodi omejujejo samo na poznane povabljene goste. Med tem sta se bila gospoda Gabršček in Gruntar sé znamenitim spremstvom že preinila v vežo pred dvorano in sta z ono oblastno aroganco, po kateri se odlikuje posebno prvi, zahtevala, naj se jima dovoli vstop. Stražnika sta branila, drugi so posegali vmes; slišale so se zbadljive opazke pro in contra.

S tem burnim prizorom sta dosegla gospoda že lep del svojega namena. — Marsikateri miroljuben povabljenec se je zbal prepira in se odtegnil shodu. Še več njih sta pa imenovana emisarja narodno-napredne stranke pregovorila in odvrnila od nas. Ker se vsiljivca nista dala z lepa odpraviti, pristopi g. Klavžar ter jima naznani, da se zastoj trdita; on kot zastopnik društva „Sloga“ jima nikakor ne dovoli vstopa k shodu, h kateremu so povabljeni samo volilci tukajšnjih županij. Na to sta začela gospoda po znanem receptu zabavljati, očitati strahopetnost, groziti Klavžarju, da ga že razkrinkata na današnjem svojem shodu, in seveda najeta mladina je razsajala vmes in svojo jezico še dalje razpašala, ko je dal g. Klavžar duri dvorane razdražbarjem pred nosom zapreti ter je napovedal začetek zborovanja. — Med tem se je bilo nabralo kakih 60—70 povabljenecv, med njimi tudi g. župan Zega.

G. Klavžar pozdravi zbrane v imenu političnega društva, katero ga je odpisalo ter pojasni sedanji politični položaj na Slovenskem in posebno na Goriškem v enakem zmislu kakor zadnjič na shodu pri Sv. Luciji. Naglašal je neobhodno potrebo složnega delovanja pri prihodnjih deželnozborskih volitvah, da spravimo v zbor 10 takih mož, kateri bodo prizevali na staro geslo slovenskega naroda in na podlagi programa našega polit. društva složno delovali za vsestranski blagor dežele. Vse, kar je pravih poštenih rodoljubov v deželi mora tiščati skupaj ter delati na to, da se zatre ona stranka, katera širi pohujšanje, demoralizacijo med našim ljudstvom ter razdira, kar so zgradili najboljši naši možje.

Za njim je gosp. župan Zega zagovarjal narodno-napredno stranko, njene težnje in njeno delovanje. Ona hoče z največjo odločnostjo v veljavo spraviti naše pravice in potezati se za naše koristi, a klanjati se nikomur. Poslanec dr. Gregorčič ni mož za to, on je premehak, prepopustljiv in njegove zveze navzgor nam ne morejo biti po volji. Res je, da je za ceste na Kanalskem nekoliko dosegel; a njegova popustljivost se kaže ravno v tem, da zdaj nič ne stori za to, da bi se obljubljena dela na

obmejnih cestah začela in dovršila. Slednjič je očital našemu društvu, da tihotapski prireja svoje shode in da ne kaže resne volje, potem splošnega sporazumljenja dospeti do zaželenega miru.

G. Klavžar je odvrnil predgovorniku, da je polit. društvo poslalo vabila k današnjemu shodu znanim volilecem ajbske, ročinske in avške županije brez ozira na njih politično mišljenje, da je g. župan ročinski še posebej dobil uljudno vabilo k shodu, da si ga prištevajo k naprednjaški stranki, da se to torej ne pravi, tihotapski sklicavati shode. Javnih shodov ne sklicuje društvo, ker je znano, da jih polit. oblastvo ne dovoljuje, pa tudi zato ne, ker nimajo z ozirom na prihodnje volitve nobenega pravega pomena. O dr. Gregorčiču je omenil, da je za obmejne, pa tudi za druge ceste na Kanalskem vse storil, kar se je dalo narediti in da je tudi mnogo dosegel, da pa nima eksekutive v svoji oblasti in da se je treba za izvršitev obrniti do pristojnih oblastev. Kar se tiče obmejnih cest, pa je izrazil svoje začudenje, da se ravno gosp. Zega izpodlika nad zavlacovanjem dotičnega dela, ko je uprav on kot župan kanalski o svojem času vložil prošnjo, naj se znamenita državna podpora, ktera je odločena za obmejne ceste, uporabi v korist drugih cest, ktere bi bile v neposredno korist kanalskemu trgu — ter je v dotični svoji prošnji izrecno trdil, da nima cesta od Srednjega mimo Marijinega Celja do Vrhovlja nobene veljave in da je ljudstvo samo ne mara.

Ta opazka je spravila g. župana Zego v očitno zagato; ves razburjen je očital predgovorniku, da ne govori resnice in da zavija stvari tako, da bi le njega ob zaupanje spravil pri ljudstvu. „Saj je kanalsko starešinstvo“ — je rekel — „prvo glasovalo za 20% prispevek za obmejne ceste — in pozneje se enkrat ter je s tem očitno dokazano, da je skrbelo za omenjeni ceste.“

Klavžar pa je ugovarjal, da mu je vse to prav dobro znano — da mu je pa ravno tako dobro znano tudi — to, da je kanalsko županstvo vložilo poprej omenjeno prošnjo, ktero je imel on v rokah in jo je natančno prečital; tega da si ne da od nobenega utajiti in da je vsak čas pripravljen resničnost svoje izjave, če treba, s prisego potrditi.

Ker je g. Zega še dalje vstrajal v svoji trditvi — in so bili poslušalci že očitno utrujeni — sklenilo se je zborovanje.

Malo poprej pa se je začelo zborovanje na shodu narodno-napredne stranke v sosedni gostilni pri Kovačiču — ktero se je nekda vršilo v pozno noč, ne morda kot zaupni shod volilcev — ampak kot javni shod, h kateremu je imel vsakdo pristop tudi brez vabila: moški, ženske, gospodari, hlapci, odrasli in otroci. Tam so se lahko osladili in nasitili z ono duševno hrano, katero glasilo narodno-napredne stranke „Soča“ tako radodarno ponuja v svojih „Tutti frutti“. Mi računamo na razsodnost vseh treznih poslušalcev, izraževaje veselo nado, da je shod narodno-napredne stranke v Ročinju več koristil naši stvari nego morda naš shod sam.

Oglas. — Dr. Tuma išče v Šempasu v najem primerne prostore za svoj zaupni shod. Ponudbe sprejemajo „liberalna“ vodstva ljudskih šol v okolici.

„Centralna posojilnica“, je sicer še jako mlad zavod, vendar dobro napreduje. Od sedaj je imela skupnega denarnega prometa za 2,073,359 K. Stanje hranilnih vlog znaša 316,318 K, stanje posojilnavknjižbo 245,583 K, na osebni kredit pa 153,913 K. Številno članov znaša 412, kateri so vplačali po en ali pa po več deležev, bodisi glavnih ali pa opravičnih. Trinajst raiffeisenskih posojilnic, 1 okrajna posojilnica in 1 produktivna zadruga je vstopilo v zvezo s „Centralno posojilnico“ kot osrednjem zavodom goriških zadrug. Natančnejše podatke o delovanju „Centralne posojilnice“ kot posojilnice in organske zveze posojilnic dobe društveniki po preteku prvega pravnega leta.

Posnemanja vredno. — Kakor nam poročajo, je nakupil pri sv. Luciji tam, kjer bo stal kolodvor nove železnice, g. Gašpar Hvalič špediter v Gorici več primerne prostora, da ustanovi ondi o svojem času špedicijo. Storil je pa to že zdaj zaradi tega, ker so se mislili ugnezditi tujci. Naj bi g. Hvaliča posnemali vsi naši rojaki ob bohinjski železnici, katerim je dana prilika zastopati domače interese.

Deželnozborske volitve. — C. kr. namestništvo v Trstu je razposlalo vsem okrajnim glavarstvom na Primorskem okrognico, v kateri jih pozivlja, da prično s pripravljivimi deli za deželno-

zborske volitve, ki se bodo vršile zadnje dni novembra in prve dni decembra.

Od poštne hranilnice. — Trgovinsko ministerstvo je v dogovoru z notranjim ministerstvom znižalo položek v čekovnem prometu poštne hranilnice od 200 K na 100 K.

Iz št. Andreža poročila „Pr. Listu“ gosp. župan A. Lutman, da je bila štandrezka občina na prvi državni vrtnarski razstavi na Dunaju odlikovana z eno zlato, dvema srebrnima, in eno bronasto medaljo ter 5 dukati. V zadnjem „Pr. L.“ so imenovali le eno srebrno medaljo in so popolnoma prezrli bronasto medaljo.

Dalje gosp. župan poročila, da se je pri štandrezkem oddelku vstavil presvetli cesar ter prilično tako le govoril: „Od kod je to lepo blago?“

Župan Lutman: „Iz št. Andreža pri Gorici, Vaše Veličanstvo.“

Nj. Veličanstvo: „Ta kraj mi je dobro znan. Ali ste Vi tam posestnik?“

Župan: „Da, Veličanstvo! Jaz zastopam štandrezko občino.“

Nj. Veličanstvo: „Ali ste Vi tam župan?“

Župan: „Da, Veličanstvo!“

Nj. Veličanstvo: „Dobro, dobro!“ S temi besedami se je presvetli cesar smehljalje se poslovil od g. župana Lutmana.

G. župan Lutman pa je imel tudi čast govoriti z poljedelskim in trgovskim ministrom, ki sta se oba pohvalno izrazila o štandrezki izlozbi.

Čestitamo vrlému županu Lutmanu in štandrezki občini na lepem odlikovanju.

Nove čelade za orožnike. — Naši orožniki dobijo nove čelade iz plutovine (lesene gobe); tehtale bodo samo 35 dek.

Zlat denar po deset kron. — Ker je premalo bankovcev po 10 K v prometu in se izdavanje teh novih bankovcev ravna po tem, koliko se vrne iz prometa starih, je avstro-ogerska banka sklenila izdati v promet zlat denar po 10 K kot nadomestilo za bankovce.

Električna železnica iz Trsta na Opčine se izroči prometu po zatrdilu tehničnega osebja pri omenjenem podjetju še pred koncem tega leta. Meseca novembra bodo že poskušnje z vožnjo.

„Narodna Tiskarna“ je ravnokar natisnila in ima v zalogi prošnje v dosego dovoljenja za točenje lastnega vina (mošta) po „tarifi“ ali „osmici“.

Okroglica vsem županstvom poknežene grofovine Goriško-Gradiške zadevajoča razvidnost prebivalstva v posameznih občinah vsled novega zakona z dne 5. decembra 1896 št. 222 drž. zak. (Konec). — Priporočila se posameznim občinam naj jemljejo resno v poštev izvršitev dela razvidnosti kakor goromejneno, da jim bodo mogoče okoristiti se z izidi razvidnosti ter zahtevati od tujih občin priznanje domovinske pravice glede vseh onih oseb, ki bivajo nad 10 let v istih, odnosno da jim bo mogoče presojevati slične zahteve od strani drugih občin.

Prepušča se posameznim občinam da se med seboj zedinijo zastran skupnega tiska goromenjenih razvidnostnih obrazcev.

Kar se tiče formalnega postopanja kedar se zahteva vsprejem kake domače osebe bivajoče nad 10 let v drugi občini v domovinsko zvezo iste, se opazita to-le:

Kakor se je že omenilo, smejo vsled zakona z dne 5. decembra 1896 št. 222 drž. zak. ne le upravičenci ali njih nasledniki v domovinski pravici zahtevati izrecni vsprejem v domovinsko zvezo one občine v kateri so priposestvovali domovno pravico, ampak smejo to zahtevati tudi njihove poprejšnje domovinske občine.

Izvršeni redke izjeme se izmed zasebnih oseb večina ne bode hotela — dasi pozna dotični zakon — truditi z sitnim dopisovanjem, ki je potrebno, da se zadobi od občine bivališča priznanje domovne pravice, posebno zato ker večini je popolnoma postranska reč ali pristojna eni ali drugi občini. Večini zasebnikov manjka zanimanja, da bi uveljavili svojo domovinsko pravico v novi občini, koja bi napram njim ne prevzela ni več ni manj pravic in kar še bolj zanima, ni več ni manj obveznosti kakor poprejšnja domovna občina.

Za občine pa je eminentne važnosti, da uveljavijo svoje pravice po navodilu člena I § 3. omenjenega zakona, ker z izločitvijo oseb iz svoje domovinske zveze in z oddajo istih v kako drugo občino odvalje na isto obveznosti, ki so včasih zelo velike (pomisliti je le na bolniške troške itd. in ki bi jih v nasprotnem slučaju same morale prenašati po določilih zakona.

Vabijo se zato vsa županstva, naj se v polni meri poslužujejo pravice, ki jim nudi omenjeni člen I § 3. zakona z dne 5. decembra 1896 št. 222 drž. zak. ter ko zahtevajo vsprejem kake osebe v domovinsko zvezo druge občine, opremijo naj dotično prošnjo z vsemi dokazili iz kojih se posnema, da biva dotična oseba nad 10 let prostovoljno v dotični občini.

Gledé ravnokar navedene okoliščine dolžna je prinesiti dokazila seveda prosača občina ker opira na le svojo pravico in ker po občepravnih določilih ima doprinesiti oni dokazila, kateri hoče izvajati iz njih kako pravico.

Ako občina, od katere se zahteva priznanje domovinske pravice gledé osebe, katera je, kakor dokazano tam bivala nad 10 let, ugovarja temu v smislu zadnjega odstavka člena I § 2. doprinesiti mora v tem slučaju tudi dokazilo.

Da je kaka oseba bivala nad 10 let v tuji občini, se lahko dokaže ne-le z listinami, spričevali izdanimi od oblastev i. t. d., ampak tudi z izjavo prič; kajti zakon ne določa nič natančnega glede formalnih dokazil.

Ker pa z vsprejemom naseljenih oseb v domovinsko zvezo kake občine morajo sprejeti le-te nase tudi velike obveznosti, dogajalo se bode često, da se bodo občine branile priznati jim pristojnost iz formalnih nedostatkov, ki v mnogih slučajih ne bodo družega kakor dlakocepljenje.

V takih slučajih ne preostaja družega kakor priziv na višjo politično oblastnjo, kateri bo preložiti zadevo v konečno rešitev v smislu člena I § 6 drugi odstavek. Na isto oblast se bode prizivati po določilu prvega odstavka navedene določbe zakona, kedar na lastno prošnjo za vsprejem kake osebe v domovinsko zvezo druge občine ni došla rešitev v dobi 6 mesecev.

Višja politična oblastnija je za občine na deželi okrajno glavarstvo, za mesto z lastnim statutom pa namestništvo.

Deželni odbor. V Gorici dne 11. sept. 1901.

Deželni glavar: Pajer.

Razmere pri gradnji Bohinjske železnice. — O teh razmerah ima ljubljanski „Slovenec“ jako žalostno poročilo. Ondi pri zidanju predora skozi Karavanke so se pričele stvari, kakršnih je bilo pač že pričakovati v naprej pri tem podjetju. Prvo kar kriči v nebo, je dejstvo, da so se vgnezdili tu tujci in da se odričajo domačini. Vsa dela v predoru je dobila nemška tvrdka Gross & Bischof z Dunaja, koncesije za prodajalne in kantine pa so dobili židje. Jednako je dobil nek poljski žid Wischer und Sohn Weisskircher ves zaslužek pri vožnji. Seboj je pripeljal celo tolpo voznikov iz — Galicije in 24 konj, naši ljudje pa, ki so zanesljivo pričakovali tega zaslužka, so prevarjeni odšli. Plače delavcem so v splošnem jako slabe. Od lopanja pri stavbišči jim podjetnik plačuje po 20 novcev od štirj. metra. Ob najhujem trpljenju zasluži delavec komaj 1 gld. 20 novcev na dan. Na prošnje za zvišanje plače pa niti ne dobodo odgovora. Vlada pa ondi največja draginja v vseh rečeh, zato že skrbje židje. To so tako vnebovpijoče razmere, da se mora nekaj zgoditi v odstranjenju istih. Vse to je v popolnem nasprotju s prvotnimi obljubami vlade, da se bode pri tem podjetju v prvi vrsti oziralo na domače ljudi, na zveste državljane in davkoplačevalce. „Slovenec“ poročevalec zaključuje tako le: „Židje so denar posodili (namreč za Bohinjsko železnico) in židje ga zopet z jako bogatimi obrestimi spravljajo v svoje nenasiťljive vreče; židje bodo sploh imeli ves dobiček od železnice. Ne bomo se čudili, ako se bo nova železnica imenovala ne državna ampak — židovska.“

„Narodnogospodarski Vestnik“ glasilo slovenskega trgovskega društva „Merkur“ št. 7, ima sledečo vsebino: 1. Potreba trgovske izobrazbe. Spisal — a. 2. Trgovina. Spisal A. L. 3. Kranjske deželne finance. Spisal — r. 4. Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko. 5. Načrt zakona, s katerim se izpreminjajo predpisi za vpisovanje v trgovinski in zadržni register. 6. Raznoterosti. 7. Listek. Strahovi. Spisal Rado Murnik. 8. Izpremembe v trgovinskih in zadržnih registrih na Kranjskem. 9. Tržno poročilo in tržne cene. 10. Oglasi.

Katera krmila najbolj ugodno vplivajo, da kokoši mnogo neso? — Na to odgovarja „Narodni Gospodar“ tako-le: Turščina je zelo dobra za pitanje, toda na množico jajec slabo vpliva. Ajda, proso, oves z zelenjem so izvrstna krmila za nesenje jajec. Nekateri celo priporočajo, naj se poklada po zimi mesto zelenja namočena razsekčana domača deteja. Kjer se ima ceno posneto mleko, je zelo priporočljivo za rejo kuretin, izdelavati domači sir, kateremu naj se primeša nekoliko kuhanega zdrobljenega krompirja, pese ali korenja. Ker potrebuje

kuretnina za lego jajec veliko apnenca in fosforne kisline, zato jej daje te rudninske snovi skrbna gospodinja v pokladnji jajčih lupin, katere se tudi lahko pri pomanjkanji nadomeste s fosforno kislino apnom. Za 10 kur zadostuje 1 dan 1 navadna žlica fosforne kislega apna.

Nadučiteljeva družina v Gorici sprejme tri do štiri učence iz boljših hiš na stanovanje in hrano.

Kje, pove naše upravnistvo.

Odprto pismo gospodu M i h i Z e g i, županu v Kanalu.

Pri zaupnem shodu v Ročinju dne 20. t. m., h kateremu sem Vas iz posebne uljudnosti povabil, ste me v pričo zbranih mojih rojakov dolžili, da govorim neresnico in da stvari zavijam v namen, da bi Vam kratil zaupanje pri ljudstvu, ko sem Vam očital, da ste v imenu županstva vložili prošnjo, naj se denar, ki je določen za ceste, od Vrhovlja mimo Kobališča, Marija-Celja do Srednjega, porabi raje za ceste, ktere bi vezale postranske kraje s Kanalom.

Ker sem jaz pred zbranimi možmi izjavil, da sem pripravljen s prisego potrditi, kar sem Vam po vsej pravici očital, štejem si v dolžnost, da javnim potom donesem dokaz resnice za to, kar sem govoril.

Evo Vam ga:

Ko je bil že končno dovoljen državni prispevek 80% skupnega potroška za obe cesti ob državni meji, to je, za ono ob Idriji in z ono vrh pogorja, podalo je kanalsko županstvo za Vašim podpisom deželnemu odboru poročilo z dne 22. decembra 1899 št. 1213, s katerim je prosilo njegove pomoči in njegovega posredovanja o cestnih zadevah svojega okraja. Zadnji stavki tega poročila se glasé doslovno tako-le:

„Opažamo končno, da smo v tem smislu stilizovano prošnjo poslali tudi na visoko c. kr. Namestništvo v Trstu, v kojeh se posebno obžalujemo potrebo postranskih poti iz Kanala do Vrha in na drugo stran čez Marijino Celje do Idrije. Zajedno opozarjamo v isti prošnji c. kr. Namestništvo o mali ali nikaki važnosti ceste, koja se namerava graditi po hribih ob desnem bregu Soče od Srednjega preko Marijinega Celja v Brda, cesta, koja nima najmanje praktične veljave in je naši hribovci nikakor ne želé, ker jih ista ne bo spajala s središčem okraja, trgom Kanalom.“ (Čujete, hribovci!)

„Prosili smo v navedeni prošnji, da se za isto določene svote porabijo raje za ceste, ktere naj vežejo stranske kraje s Kanalom itd.“

Ta prošnja se nahaja v deželnem arhivu pod št. 6486 l. 1899, in jaz sem jo že navajal, ko sem lani v „Gorici“ priobčeval članke „O cestah na Kanalskem“.

Kdo je torej na shodu govoril neresnico in kdo ne?

Gospod župan! Zelo obžalujem, da moram v svojo obrambo javno konstatovati, da ste Vi govorili neresnico, kakor ste jo poprej v prošnjah do namestništva in dežel. odbora kot župan uradno spisali in podpisali, da bi z njo v ogromno škodo obmejnih občin okoristili svojo rezidenco in — svojo gostilno*).

V Gorici, 21. oktobra 1901.

E. Klavžar.

*) Op. uredn.: Ej, Mihec, Mihec, to je pa jako hud kihec!

Odprto pismo gosp. Andreju Gabrščeku lastniku „Soče“ in „Primorca“ Gorica.

V št. 120. „Soče“ z dne 17. oktobra 1901. ste napisali krilat dopis o „klerikalnem shodu v Kredu“. V tem dopisu ste nagromadili na mojo osebo cel kup blata, med katerim pa stojim še vedno kot čist duhovnik. Da me napadate, ni nič čudnega, saj ste oblatili že vse naše najboljše moze in najčistejše značaje.

Mirno bi prezrl ta napad, kakor sem jih že mnogo, ako bi v tem ne bila napadena moja osebna čast s tem, da se mi očita kaznivo dejanje. Pišete namreč: „Gabršček je bil okraden za okroglih 500 gld. in sodeloval je tudi mladostni raznašalec „Soče“ — Ciril.

Pozivljam Vas: ako imate v tem z menoj kaj opraviti, moje ime je: Ciril Metod Vuga, kaplan v Kobaridu in t. č. tajnik „Slov. kat. polit. in gosp. društva

za kobariški okraj — tožite me! Ako tega ne storite, imenujem Vas podlega obrekovalca.

Kobarid, 21. oktobra 1901.

Ciril Metod Vuga.

Izjava.

V „Soči“ št. 108. je dopis našega g. učitelja Ferdinanda Jelinčič-a. Na ta dopis blagovolite g. urednik objaviti resnici na ljubo sledeče pojasnilo. Dopisnik dotične „jeremijade“ se poslužuje v uvodu starešinstvenega odloka, koji mu je bil vročen kot organistu in se nekako pritožuje, da je istemu odtrgalo županstvo od njegove sedajne letne nagrade za orgljanje 10 K in na ta način spravlja med svet, kakor da bi se mu bila zgodila v nebo upijoča krivica. Karpa ni resnično, kajti onih 10 K prejemal je za svojo soprogo, koja je marljivo pomagala pri cerkvenem petju. To se je storilo po županovi dobroti. Pobotnico za 140 K in omenjenih 10 K, seveda skupaj za oba zneska, je izdelal in podpisal vsakokrat g. organist sam. Županstvenim odlokom bil je le opozorjen, naj vesno izvršuje svoje dolžnosti, kakor tudi se mu je na znanje dalo — pismeno, koliko znaša njegova letna nagrada za orgljanje. Zgolj laž je, da je imel g. Jelinčič letne nagrade za orgljanje 150 K. Predebela laž je, da ni starešinstvo naložilo županstvu, da naj vroči g. organistu označeni odlok. Vsaj se lahko sam o istinitosti prepriča, če se potruji v občinski urad, kjer je črno na belem v zapisniku z dne 18. avgusta t. l.: „Starešinstvo županstvu nalaga, da naj se sporoči, kar se tiče orgljanja itd.“

Opomniti je, da je starešinstvo g. Jelinčiču — uvaževaje njegov gmočni položaj, zaporedoma poviševalo letno nagrado do znanega zneska. Lahko se reče, da mu je šel osobito g. župan, kot njegov prijatelj, v vsaki zadevi vedno na roko in sedaj mu podtikuje seveda iz hvaležnosti, kakor tudi nekaterim starešinam, grde namere. O, gospodine Jelinčič, tako misli, govori in piše, kdor sam ima zakonite namene. In Vi z nami dobro ne mislite in ste v svoji blagohotnosti tako smeli, da nas hočete voditi za nos kot kake tepce in z vsjo silo nas pripeljati v liberalni-brezverski tabor. Ali ste zato k nam poslani, ali je to Vaša stanovska naloga? Se svojo pisavo spodkopujete ugled podpisanega starešinstva in ker sam imate neblage namene z odpovedjo cerkvenemu orgljanju, isto pripisujete tudi drugim. Vedeti bi vže imeli, da, kdor je v službi, mora si vsaj količjak prizadevati, da po zmognosti izvršuje svojo nalogo po opravičeni zahtevi gospodarjevi. Gospod učitelj, Vam ni treba in tudi ni Vaša dolžnost pozivljati in sicer nadležno g. župana, naj krene na pravo pot, vsaj je mož na pravem mestu. Žalibog, da Vi sedaj niste. Zaletujete se tudi v zdražbarski in Vam priljubljeni „Soči“ v našega obče spoštovanega g. kurata in ga obrekujete, da Vam je hotel na ugledu škodovati, kar ni resnično. Vi sam se svojim vedenjem in nastopanjem ste zakrivil, da Vas sedaj Ložani zapuščajo eden za drugim in le še par se Vas drži. Podtikate slabe namere g. kuratu, ki želi domače razmere ublaževati in združevati nas na pravi — ne liberalni podlagi. Niste se upal naravnost napasti našega g. kurata, vsled tega ste pod plaščem udarca na starešinstvo prav logično vplele vmes g. nunca, ker ta dva činitelja pri nas složno delujeta. Vam, g. voditelj, se ne dopada sloga, za to ste hotel nadražiti Ložane proti g. kuratu, osobito, ko ste ga krivim proglasil radi dekrescence svojega ugleda in se izrazil, da pojedete tožit. Ne motite se, ker ljudstvo ni tako zaslepljeno, da ne bi spoznalo, komu je verovati in komu pokazati hrbet.

Prijateljsko Vam svetujemo, g. Jelinčič, da se ne smešite pri nas se svojim liberalizmom, kakor ste sam vže večkrat spoznal, osobito na dan delavskega shoda pred starešinstvom in kršiansko naprednimi rudokopi, ko so Vas Bovčani spravili v „žakelj“ in hoteli „per ekspres“ odposlati na deželo. Konečno bodite uverjeni, da tacega ne maramo in si želimo pravega vzgojitelja, ki bo držal v naših težnjah z nami in v vzajemni slogi se boril v dušni in telesni blagor občine. Opozorjeni bodite tudi, g. Jelinčič, tem potom, ako ne prekličete svoje liberalne laži, da Vas bomo po drugi poti gledali. Nazadnje ne trobite med svet, da mi starešine pod Mangartom smo tako neumni in nepredvidni, da bi po krčmah razodevali, kar smo sklepali v občinskem uradu.

V Logu, dne 13. vinotoka 1901.

Tomaž Mavrič, Anton Vencelj, Gašper Vencelj, podžupani, Janez Vencelj, Andrej Kuk, Andrej Marka, Andrej Vencelj, Martin Černuta, Miha Černuta, Janez Černuta, Franc Mavrič, starešine.

Loterijske številke.

19. oktobra.

Line 1 10 83 66 35
Trst 63 60 15 85 81

OZNANILO.

Podpisani naznanjam sl. občinstvu v mestu in na deželi, da sem odprl

brivsko podružnico

v ulici Duomo (pod stolno cerkvijo, nasproti trgovine Drašček).

kjer bodem mogel postreči cenj. svoje občinstvo, posebno spodnjega dela mesta ter one na deželi, bolj nego sem to storil doslej.

Obe brivnici sta preskrbljeni z izbornimi delavskimi močmi, da lahko obljubljam točno in hitro postrežbo.

V zalogi imam vedno v veliki izbi vse potrebščine te stroke kakor najfineja in navadna mila, vsakovrstne parfumarije za gospode in dame, vse po jako zmernih cenah.

Rojakom z mesta in dežele se toplo priporočam udani

A. Pucelj

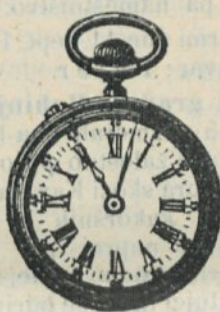
brivec.

Jakob Šuligoj

urar v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 25,

priporoča svojo

prvo slov. urarsko delavnico in popravljavnico ter zalogo ur vseh vrst in kakovosti, nadalje raznovrstne šivalne

stroje najnovejših sistemov in najboljše kakovosti, vse po zmernih cenah. — Vsako popravo je jamči jedno leto, šivalne stroje za pet let.

Anton Fon,

klobučar in gostlničar,

Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih

klobukov

ter toči v svoji krčmi

pristna domača vina

in postreže tudi z jako ukusnimi jedili.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dal-matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Olje za sluh

po višjem stabnem zdravniku dr. Schmidt-u

je popolnoma prosto škodljivih tvarin iz eteričnih in rastlinskih olj. To olje je priporočeno po slavnih zdravnikih za ušesne bolezni dr. G. Hammerschmid in dr. Goldmann, kakor najboljši in najgotovnejši zdravilo za vse ušesne bolezni ter se vže nad 25 let rabi z najboljšim vspehom.

Steklenica tega olja z navodom vdobiva se po 4 K v lekarni g. CRISTOFOLLETTI v Gorici.

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. št. 19,

„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina ter postreže z vsakovrstnimi okusnimi jedili.

Priporoča se toplo svojim rojakom v mestu in na deželi.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju
pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.

Vezana v platno 2 kroni, oziroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotržcih Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwentnerju v Ljubljani in Florijanu v Kranji.

Josip Valentinčič,

pekovski mojster

v Gorici v Raštelju št. 29.

priporoča

vedno sveži kruh navadni in najfinejši,

vsakovrstno pecivo za godove in druge razne „pogrnjene“, prav okusne kolače za birmo in poroke, različne torte itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov po jako zmernih cenah.

Izvolé naj ga torej počastiti z mnogobrojnimi naročili cenj. gg. rojaki v mestu in na deželi.

Oznanilo!

Dve elegantno opravljeni sobi, ena velika, druga manjša, oddaste se mesečno po zmerni ceni v najem Kje, pove iz prijaznosti naše upravnistvo.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1.

v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

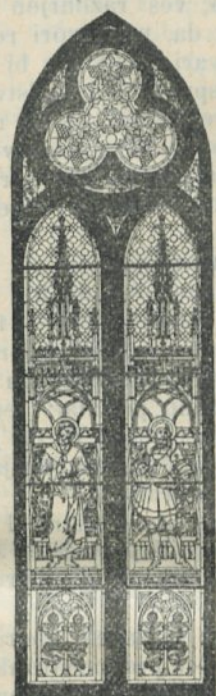
Zavod za slikanje na steklu

Edvard Stuhl,

Gradec, Ungergasse št. 3.

izdeluje

slikana okna za cerkvene hiše v raznih slogih.

Podpisani si šteje v prijetno dolžnost, s tem firmo za slikana okna g. Edv. Stuhl iz Grada v vsakem oziru priporočiti. V tukajšnji novi cerkvi je imenovani gosp. Stuhl priskrbel vsa barvana okna v splošno zadovoljnost in zelo po primerni ceni.

Kuracijski urad v št. Andrežu pri Gorici dne 19. decembra 1900.

Jos. Kosovel, kurat.

Videlo in potrdilo!

Občinsko županstvo št. Andrež,

dne 19. decembra 1900.

Andr. Lutman, župan.

Takih priznanj imam prečastiti duhovščini na razpolago še dokaj. Uljudno se priporočam

Ed. Stuhl.

Prva slovenska odlikovana krojaška delavnica v Gorici.

Anton Krušič

krojaški mojster in trgovec v Vrtni ulici št. 26.

Izdeluje vsakovrstne moške obleke po vsakem kroju ter za vsaki stan.

Ima tudi bogato zalogo domačega in angleškega sukna vseh vrst za vsak letni čas.

Izdelke iz lastnega blaga jamči.

Peter Drašček,

trgovec jedilnega blaga v Gorici,

Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele.

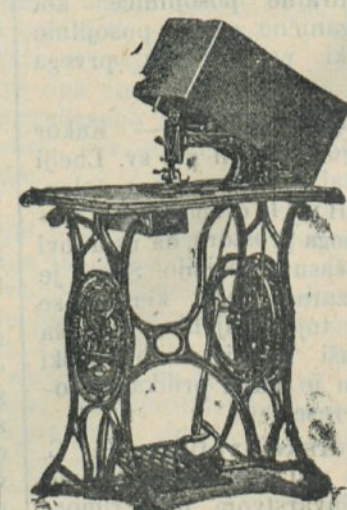
Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici,

Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na teden-ske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.